

การพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับ
การใช้เรื่องเล่าทางคติชนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

The Development of Folklore Teaching Approach by Creative Integration of Active
Learning and Folklore Narratives for Enhancing Students' Outcomes in the 21st Century

ชลธิชา หอมฟุ้ง
Cholticha Homfung

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University, Mueang, Nakornpathom 73000
Corresponding author, e-mail: Homfung_c2@su.ac.th
(Received: Feb 1, 2021; Revised: Mar 15, 2021; Accepted: Mar 15, 2021)

บทคัดย่อ

คติชนวิทยาช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มชน แต่ผู้เรียนยังเข้าใจแก่นของคติชนวิทยาลดเคลื่อน จึงวิจัยโดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลเพื่อพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยา 2) พัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยา 3) ศึกษาผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 4) ขยายผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองคือ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ขยายผลคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2563 เก็บข้อมูลด้วยแบบวัดความสามารถ แบบสะท้อนความคิดเห็นแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานพบปัญหาการเรียนวิชาคติชนวิทยาด้านสื่อ ด้านการนำเสนอชิ้นงานการเก็บข้อมูลสนาม และด้านความเข้าใจเนื้อหา 2) ได้แนวทางการสอนคติชนวิทยา 6 ขั้น 1) สร้างแรงจูงใจ 2) เสริมใส่ประสบการณ์ผ่านเรื่องเล่า 3) เร้าพลังอภิปราย 3.1) สรุปบรรยายในทัศน์ 3.2) คัดเรื่องเขียนเล่า 4) เข้าสู่นำเสนองาน 5) วิเคราะห์สร้างสรรค์ 6) แบ่งปันสะท้อนความคิด และได้เรื่องเล่า 5 เล่ม ที่เก็บข้อมูลจากจังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทยและอินเดีย 3) ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการสะท้อนความคิดพบประโยชน์ของการเรียนด้วยแนวทางการสอนคติชนวิทยา 4 คือ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้แนวทางการสอน ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว เห็นคุณค่าของข้อมูลทางคติชน และ 4) การขยายผลด้านความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อเรื่องเล่าพบภาพรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : คติชนวิทยา การบูรณาการสร้างสรรค์ การเรียนรู้เชิงรุก เรื่องเล่า ศตวรรษที่ 21

Abstract

Folklore assimilates folklife but students misunderstand the concept of folklore. Thus, the purposes of this research were to 1) study the information for developing the Folklore Teaching Approach. 2) Develop the Folklore Teaching Approach. 3) Study students' outcomes in the 21st century and 4) disseminate the result of research. The sample group for testing was the 2nd year students majoring in Thai language teaching, faculty of Education, Silpakorn University 2020 academic year. The sample group for dissemination was the upper secondary students in mathayom 5 of the Demonstration School of Silpakorn University 2020 academic year. Research instruments were ability test, opinion reflection form and questionnaire. The mean, standard deviation, t- test dependent and content analysis were used to analyze the data. The research findings were; 1) The results of study information found 3 problems about teaching folklore subject includes learning medium, tasks about field-work presentation and understanding folklore concept. 2) The results of developing the Folklore Teaching Approach comprised

6 steps: 1) Motivate 2) experience through narrative 3) group discussion 3.1) summarize the concept 3.2) write the narrative 4) present the narrative 5) criticize the narrative 6) students' reflections. The results of writing the folklore narratives for using as a medium in classroom, the researcher wrote 5 mini books; collected contents of folklore from Phetchaburi province in Thailand and India. 3) The results of students' outcomes in the 21st century were higher than before using the folklore teaching approach with .05 level of statistical significance. About students' opinion reflection, students reflected the benefits of this approach included: 1) enhance learning management 2) get an idea to teach and create teaching media 3) enhance the relationship in the family 4) raise awareness and grasp folklore or culture values and. 4) The results of dissemination by studying the upper secondary students' opinions about folklore narrative writings found the highest opinions about advantages of folklore narratives.

Keywords: Folklore, Creative integration, Active learning, Narrative, 21st century

บทนำ

คติชนวิทยาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของชีวิตตามประเพณีของกลุ่มชน ซึ่งข้อมูลทางคติชนวิทยานั้นครอบคลุมวิถีชีวิตของกลุ่มชนตั้งแต่เกิดจนตาย ปัจจุบันการศึกษาข้อมูลทางคติชนวิทยาครอบคลุมถึงคติชนสมัยใหม่ (Modern folklore) ที่เป็นข้อมูลทางคติชนวิทยาที่เกิดขึ้นใหม่โดยคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลนั้นอาจมีการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์หรือไม่ก็ได้ ดังเช่น เรื่องเล่าทางอินเทอร์เน็ต ที่นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเมือง สะท้อนวิถีชีวิตและปัญหาของคนในเมือง หรือคติชนผ่านภาพยนตร์ หรือเป็นข้อมูลทางคติชนวิทยาที่เกิดขึ้นใหม่ ดังเช่น ปริศนาคำทายสมัยใหม่ นิทานมหัศจรรย์สมัยใหม่ (Na Thalang, 2009, pp. 449-450,460) ข้อมูลคติชนวิทยาเหล่านี้นับเป็นคลังทางวัฒนธรรมอันมีคุณค่าอย่างมหาศาล เพราะสามารถสะท้อนวัฒนธรรม ความคิด วิถีชีวิต ความเชื่อ ช่วยจรรโลงจิตใจ จรรโลงสังคมเป็นแหล่งของความบันเทิงให้กับกลุ่มคนได้อีกด้วย ดังที่ Anuntasarn (2000, p. 8) ได้กล่าวถึงคุณค่าของคติชนวิทยาไว้ว่า “การศึกษาคติชนคือ การเปิดเผยความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่มสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเปรียบเสมือนมรดกทางสังคมที่ผู้คนในสมัยปัจจุบันได้รับตกทอดมาจากผู้คนรุ่นก่อนและสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน”

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคติชนวิทยาเป็นวิชาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นับแต่หลังปี พ.ศ.2510 เป็นต้นมา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงได้เริ่มบรรจุวิชาคติชนวิทยาไว้ในหลักสูตร และได้มีการเริ่มทำวิทยานิพนธ์ทางด้านคติชนวิทยาเกิดขึ้น (Na Thalang, 2009, p. 18) และในปัจจุบันตั้งแต่ช่วง 2562 เป็นต้นมา ได้มีหลายโรงเรียนเริ่มบรรจุวิชาคติชนวิทยาไว้ในหลักสูตร ซึ่งส่วนมากบรรจุไว้เป็นวิชาเพิ่มเติม เหล่านี้จึงแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาไทยได้เห็นความสำคัญของวิชาคติชน อันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เยาวชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาคติชนวิทยากับนักศึกษาศาขาววิชา การสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี 2563 พบสภาพปัญหาดังนี้ ด้านสื่อและการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความเห็นตรงกันว่าอยากได้สื่อการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้ตัวที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจด้านคติชนวิทยาให้ได้ดียิ่งขึ้น ในด้านการนำเสนอผลงานจากการเก็บข้อมูลสนามพบว่านักศึกษามีความเห็นว่ายากนำเสนองานในรูปแบบของงานเขียนในทำนองการเล่าเรื่องประกอบรูปภาพ เนื่องจากการนำเสนองานที่สร้างสรรค์ และน่าสนใจ ส่วนด้านเนื้อหา มโนทัศน์คติชนวิทยาก่อนเรียน พบว่านักศึกษามีมโนทัศน์ด้านขอบเขตของข้อมูลทางคติชนคลาดเคลื่อน โดยเข้าใจว่าคติชนเป็นความเชื่อเก่าที่เล่าต่อกันมา เป็นเรื่องเฉพาะประเพณีภาคต่าง ๆ ของไทย และเป็นเรื่องของชาวบ้าน ชาวชนบทเท่านั้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงได้คิดแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักศึกษามีสื่อการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งสื่อการสอนนั้นสามารถเป็นตัวอย่างในการนำเสนองานการเก็บข้อมูลสนามให้ผู้เรียนได้ด้วย จึงได้คิดพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยได้พัฒนาแนวทางการสอนพร้อมผลิตสื่อการสอนคือ “เรื่องเล่าทางคติชน” ที่เขียนขึ้นจากการเก็บข้อมูลสนามทั้งในประเทศไทยและประเทศอินเดีย ซึ่งเรื่องเล่า (Narrative) เป็นการนำเหตุการณ์มาบรรยายอาจเป็นเรื่องเก่าปริศนาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ โดย Oring (1986, p. 121) ได้อธิบายความหมายของเรื่องเล่าไว้สรุปได้ว่า เรื่องเล่าเป็นคำเรียกอีกคำหนึ่งของคำว่าเรื่องราว ซึ่งเรื่องเล่าเป็นวิธีการเปลี่ยน

ประสบการณ์ให้กลายเป็นเรื่องราวผ่านถ้อยคำ เรื่องเล่าเป็นข้อมูลทางวัฒนธรรมที่อยู่รอบ ๆ ตัวของทุกคนในสังคม จึงทำให้ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับการเก็บข้อมูลประเภทเรื่องเล่า ซึ่งแหล่งของเรื่องเล่าที่น่าสนใจแหล่งหนึ่งคือครอบครัว ดังที่ Lindahl (1979, pp. 60-69) ได้อธิบายว่า แหล่งข้อมูลที่ใกล้ตัวมากที่สุดคือกลุ่มครอบครัวของเราเอง ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดแหล่งหนึ่ง ที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูลจากครอบครัวนั้นมีเรื่องเล่าที่หลากหลาย ทั้งเรื่องเล่าจากสมัยปู่ย่า การละเล่น หรืองานเทศกาลต่าง ๆ นอกจากนี้ การพัฒนาความสามารถให้ผู้เรียนสามารถเขียนเรื่องเล่าได้ด้วยตนเองนั้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการประกอบอาชีพครูในอนาคต เนื่องด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ขึ้นนี้สามารถนำไปเป็นสื่อ (Media) ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในชั้นเรียนได้ในทุกสาระของวิชาภาษาไทยอีกด้วย ฉะนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาครูเพื่อเป็นครูที่สามารถสร้างสื่อได้ด้วยตนเองในอนาคต

อีกทั้ง ปัจจุบันเป็นยุคศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจและสามารถพัฒนาตนได้มากกว่าการเรียนรู้เพียงแค่สาระวิชาเพียงอย่างเดียว การจัดการเรียนการสอนต้องพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้งด้านสาระวิชา (Hard skill) และทักษะ (Soft skill) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ คือการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด การทำงานร่วมกัน หลักการที่น่าสนใจหลักการหนึ่งก็คือการบูรณาการสร้างสรรค์ (Creative integration) เป็นแนวคิดที่ผู้สอนนำโมทัศน์หรือองค์ความรู้มาบูรณาการร่วมกันแล้วจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยผู้เรียนเกิดโมทัศน์ที่เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความหมายและกระตือรือร้น ผู้เรียนต้องมีทักษะการคิดขั้นสูง และสามารถนำความรู้และทักษะที่ใช้ในการทำงาน (Hard skill) และทักษะที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับคน (Soft skill) มาใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้ (Wongyai & Patphol, 2019, pp.1-3) และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสร้างสรรค์ยังเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเรียนและสรุปความรู้ร่วมกัน ดังที่ Michael & Modell (2003, p. 3) กล่าวถึง การเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมอันเกิดจากการเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงสนใจพัฒนาแนวทางการสอนคณิตศาสตร์ด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกกับการใช้เรื่องเล่าทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางการสอนคณิตศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้านทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและความสามารถในการศตวรรษที่ 21 และยังช่วยสร้างความตระหนักทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการสอนคณิตศาสตร์ด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการสอนคณิตศาสตร์ด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการสอนคณิตศาสตร์ด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคณิตศาสตร์
4. เพื่อขยายผลการศึกษาด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed method) ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Needs analysis: R1) กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ชั้นเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน ที่หาคุณภาพเครื่องมือโดยแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีคุณภาพ

ระดับสูงสุด Mean = 5.00 ,S.D.= 0.00) เก็บข้อมูลด้วยการให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความคิดเห็น และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Development: D1) ออกแบบและพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยา ฯ และเขียนเรื่องเล่าเพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการพัฒนาแนวทางการสอนและการเขียนเรื่องเล่า มีดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาแนวทางการสอนและการเขียนเรื่องเล่า ได้แก่ ขอบเขตคติชนวิทยา (Folklore) เรื่องเล่า (Narrative) แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการสร้างสรรค์ (Creative integration) แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ในส่วนเรื่องเล่าที่เขียนขึ้นนี้เป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ เก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี และข้อมูลต่างประเทศคือประเทศอินเดีย รัฐหิมาจัล เมืองมณาลี แต่ละเรื่องยาว 10-15 หน้า จัดพิมพ์ในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กขนาด A5 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 คติชนรากเหง้าแห่งชีวิต เล่มที่ 2 ความทรงจำที่ชัดเจน เล่มที่ 3 ระหว่างการเติบโต เล่มที่ 4 เสียงสกุแห่งวันวาน ขับขานจากภาพจำ และเล่มที่ 5 มณาลีแห่งหิมาจัล แดนแห่งภาพสวรรค์บนดิน จากนั้นนำแนวทางการสอนและเรื่องเล่าที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ประเมินคุณภาพโดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ทั้งนี้ ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการสอนคติชนวิทยา ฯ และเรื่องเล่าทั้ง 5 เล่ม มีคุณภาพระดับสูงสุด (Mean = 5.00, S.D.= 0.00)

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดความเข้าใจโน้ตค้นด้านคติชนวิทยา 2) แบบวัดความสามารถด้านการเขียนเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชน 3) แบบสะท้อนความคิดเห็นและ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นที่นักเรียนมีต่อเรื่องเล่าทางคติชนผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หากคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้วยแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ผลพบว่าเครื่องมือทุกชนิดมีคุณภาพระดับสูงสุด (Mean = 5.00, S.D.= 0.00) จากนั้นนำแนวทางการสอนคติชนวิทยา ฯ และเครื่องมือไปใช้ในขั้นที่ 3 และ 4 ต่อไป

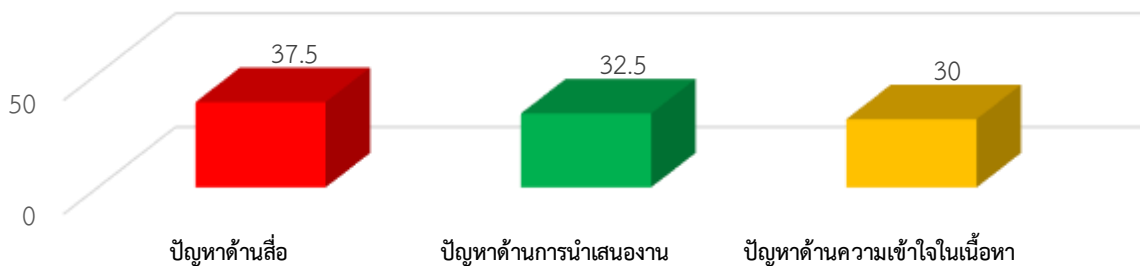
ขั้นตอนที่ 3 นำแนวทางการสอนคติชนวิทยา ฯ ไปใช้ (Implementation: R2) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ชั้นปีที่ 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 27 คน ได้มาจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคติชนวิทยา เก็บข้อมูลโดยนำแนวทางการสอนคติชนวิทยา ฯ ไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 ชั่วโมง หลังจากนั้นวัดผลการเรียนรู้โดยใช้การทำแบบวัดความสามารถ การสะท้อนความคิดเห็น เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบวัดมโนทัศน์ด้านคติชนวิทยา 2) แบบวัดความสามารถด้านการเขียนเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชน 3) แบบสะท้อนความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t- test dependent) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสะท้อนความคิดเห็นใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินและขยายผล (Evaluation: D2) กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2563 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน ได้มาจากสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เก็บข้อมูลโดยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เรื่องเล่าทางคติชนผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตเป็นสื่อในการเรียนวิชาภาษาไทยตามชั่วโมงปกติ จำนวน 1 ชั่วโมง จากนั้นให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่นักเรียนมีต่อเรื่องเล่าทางคติชนผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความคิดเห็นที่นักเรียนมีต่อเรื่องเล่าทางคติชนผลงานของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการเขียนพรรณนาความใช้การวิเคราะห์ข้อความ (Content analysis)

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรียงลำดับตามขั้นตอนการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) ดังนี้

1. **ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน** พบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคติชนวิทยา 3 ด้านคือ ด้านสื่อในการจัดการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอชิ้นงานการเก็บข้อมูลสนาม และด้านความเข้าใจในเนื้อหา มีรายละเอียดดังกราฟ

ภาพที่ 1 สรุปปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคติชนวิทยา

ภาพที่ 1 สรุปปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคติชนวิทยาเรียงตามลำดับ ดังนี้ นักศึกษาร้อยละ 37.5 มีปัญหาด้านสื่อในการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาร้อยละ 32.5 มีปัญหาด้านการนำเสนอผลงานจากการเก็บข้อมูลสนาม และนักศึกษาร้อยละ 30 มีปัญหาด้านความเข้าใจในเนื้อหา

2. ผลการพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

แนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนเพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นนั้นประกอบไปด้วยขั้นตอนทั้งหมด 6 ขั้นตอนใหญ่ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สร้างแรงจูงใจ (Motivate) เป็นขั้นที่ผู้สอนใช้กิจกรรมหรือสื่อการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ มีความอยากรู้ อยากรเรียนคติชนวิทยา

2. เสริมใส่ประสบการณ์ผ่านเรื่องเล่า (Experience through narrative) เป็นขั้นที่ผู้เรียนศึกษาข้อมูลทางคติชนผ่านเรื่องเล่าที่เขียนขึ้นโดยใช้ข้อมูลทางคติชนวิทยา และจากการที่ผู้เรียนลงเก็บข้อมูลสนามด้วยตนเอง

3. ราวหลังอภิปราย (Group discussion) เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มตามความสนใจ กลุ่มละ 4-5 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายเรื่องเล่าในประเด็นต่าง ๆ โดยในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

3.1 สรุปบรรยายย่อโน้ตค้น (Summarize the concept) เป็นขั้นที่ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปโน้ตค้นจากเรื่องเล่า ตามประเด็น ดังนี้ 1) คิดว่าเรื่องเล่าที่อ่านปรากฏข้อมูลทางคติชนประเภทใดบ้าง เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น กลวิธีการเขียน และใช้ภาษาอย่างไร

3.2 คัดเรื่องเขียนเล่า (Write the narrative) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเลือกเรื่องจากเรื่องเล่าที่อ่านกลุ่มละ 1 เรื่อง แล้วมานำเสนอเป็นเรื่องเล่าที่ใช้กลวิธีในการนำเสนอที่แตกต่างจากเรื่องเล่าต้นฉบับ โดยผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้

4. เข้าสู่นำเสนอ (Present the narrative) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอเรื่องเล่าของกลุ่มตนเอง โดยสามารถนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ตามที่กลุ่มตกลงกัน เช่น การอ่าน การเล่นละคร หรือการเล่าเรื่องประกอบการแสดง

5. วิพากษ์สร้างสรรค์ (Criticize the narrative) เป็นขั้นตอนที่เพื่อนร่วมชั้นเรียนกลุ่มอื่นและผู้สอนร่วมกันวิจารณ์เรื่องเล่าของกลุ่มที่นำเสนอ

6. แบ่งปันสะท้อนความคิด (Students' reflection) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนทุกคนเขียนสะท้อนความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเล่า ขั้นตอนการสอน ประโยชน์ที่ได้รับ หรือข้อควรปรับปรุง

3. ผลการศึกษาผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ได้แก่ 1) ความเข้าใจด้านโน้ตค้นคติชนวิทยา 2) ความสามารถในการเขียนเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชน และ 3) ศึกษาผลการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แนวทางการสอนคติชนวิทยา ฯ ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน	การทดสอบ	จำนวน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	t	p
ความเข้าใจด้าน	ทดสอบก่อนเรียน	27	10	3.44	.85	20.50	0.00
มนทัศน์คติชนวิทยา	ทดสอบหลังเรียน	27	10	8.00	.79		
ความสามารถในการ	ทดสอบก่อนเรียน	27	25	7.56	1.81	39.77	0.00
เขียนเรื่องเล่าฯ	ทดสอบหลังเรียน	27	25	19.30	2.36		

จากตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้งด้านความเข้าใจด้านมนทัศน์คติชนวิทยาและความสามารถในการเขียนเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชนของกลุ่มตัวอย่างที่จัดการเรียนรู้ด้วยแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนฯ ก่อนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกับหลังการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจด้านมนทัศน์คติชนวิทยาและความสามารถในการเขียนเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

ด้านผลการศึกษาการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนฯ พบประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวทางการสอนคติชนวิทยาฯ ได้ 4 ด้าน คือ 1) ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ กิจกรรมมีความหลากหลาย สนุกสนาน ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ทำให้เข้าใจเนื้อหาของคติชนได้ชัดเจนขึ้น ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกัน 2) ได้แนวทางการสอนและการสร้างสรรค์สื่อการสอนประเภทงานเขียนสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพครูในอนาคต 3) ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว จากกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้อ่านเรื่องเล่าคติชนที่ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องราวในครอบครัว และกิจกรรมให้ผู้เรียนเขียนเรื่องเล่าโดยการเก็บข้อมูลคติชนจากครอบครัว ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครอบครัวมากขึ้น กิจกรรมนี้ช่วยให้กระชับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวได้ และ 4) ด้านสร้างความตระหนักเห็นคุณค่าของข้อมูลทางคติชนมากขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลทางวัฒนธรรมจากแหล่งใกล้ตัวที่หลายคนอาจไม่เคยเห็นความสำคัญ

4. ผลการขยายผลการศึกษาด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนฯ มิใช่เพียงความสามารถของผู้เรียน แต่สิ่งที่สำคัญคือ “นวัตกรรม” ได้แก่ “เรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชน” อันเป็นผลผลิตของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ที่ได้ผ่านนวัตกรรมดังกล่าว ไปทดลองให้นักเรียนมัธยมศึกษา ได้ทดลองอ่านในฐานะสื่อการจัดการเรียนการสอนและแสดงความคิดเห็นผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเล่า		
		Mean	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาน่าสนใจ ชวนติดตาม	4.68	0.66	มากที่สุด
2	เนื้อหาไม่วกวน เข้าใจง่าย	4.85	0.43	มากที่สุด
3	เนื้อหาให้สาระความรู้ใหม่ ๆ	4.93	0.35	มากที่สุด
4	เนื้อหาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิต	4.90	0.38	มากที่สุด
5	เนื้อหาจัดรูปเล่มได้สวยงาม	4.50	0.75	มากที่สุด
	รวม	4.77	0.18	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้				
6	สามารถใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้	4.98	0.16	มากที่สุด
7	สามารถใช้เป็นสื่อการจัดการเรียนบูรณาการกับวิชาอื่นได้	4.55	0.75	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเล่า		
		Mean	S.D.	ระดับ
8	เป็นสื่อการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.93	0.27	มากที่สุด
9	เรื่องเล่าที่อ่านช่วยพัฒนาทักษะการอ่านได้	4.90	0.30	มากที่สุด
10	เรื่องเล่าสามารถเป็นตัวอย่างการเขียนสารคดีได้	4.88	0.34	มากที่สุด
	รวม	4.85	0.17	มากที่สุด
ด้านประโยชน์				
11	ช่วยพัฒนาจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์	4.58	0.64	มากที่สุด
12	สามารถนำมาเป็นบทอ่านนอกเวลาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ได้	4.85	0.48	มากที่สุด
13	มีทัศนคติที่ดีกับการอ่านและการเขียนมากขึ้น	4.90	0.38	มากที่สุด
14	เห็นคุณค่าของข้อมูลท้องถิ่นมากขึ้น	4.93	0.35	มากที่สุด
15	เป็นแหล่งในการค้นคว้าหาความรู้ด้านข้อมูลท้องถิ่นได้	4.73	0.60	มากที่สุด
	รวม	4.80	0.14	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.81	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต โดยนักเรียนมีความเห็นด้วยภาพรวมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.81, S.D. = 0.04) ด้านที่นักเรียนมีเห็นด้วยสูงสุดเกี่ยวกับเรื่องเล่าคือด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.85, S.D. = 0.17) รองลงมาคือด้านประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.80, S.D. = 0.14) และด้านสุดท้ายคือด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.77, S.D. = 0.18)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนคติชนวิทยา สภาพปัญหาดังกล่าวเกิดจากขอบเขตของข้อมูลทางคติชนที่กว้างขวางและครอบคลุมถึงคติชนสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน (Modern folklore) (Na Thalang, 2009, pp. 449-450) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการสรุปโนทัศน์ขอบเขตของข้อมูลทางคติชนวิทยา ดังความเห็นของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นความเข้าใจผิดถึงข้อมูลทางคติชนที่คิดว่าเป็นข้อมูลเก่าเพียงเท่านั้น ดังนี้ “คติชนเป็นศาสตร์ของการศึกษาความเชื่อพื้นบ้าน” “คติชนเป็นวิชาที่เกี่ยวกับความเชื่อพื้นบ้านที่สัมพันธ์กับประเพณีตามภาคต่าง ๆ เพียงอย่างเดียว” ด้วยเหตุนี้จึงได้เขียนเรื่องเล่าที่แสดงให้เห็นขอบเขตของข้อมูลทางคติชนที่ครอบคลุมคติชนสมัยใหม่ใช้เป็นส่วนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวให้กับผู้เรียน

2. อภิปรายผลด้านการพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยาและผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งความเข้าใจด้านมโนทัศน์คติชนวิทยาและความสามารถในการเขียนเรื่องเล่าสร้างสรรค์ทางคติชนที่มีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากแนวทางการสอนคติชนวิทยา ๖ ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีการออกแบบกิจกรรมที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการสร้างสรรค์และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งแนวทางการสอนคติชนวิทยา ๖ นี้มี 6 ขั้นตอน ทุกขั้นตอนเน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ โดยในขั้นตอนที่ 2 เสริมใส่ประสบการณ์ผ่านเรื่องเล่า นักศึกษาแต่ละคนจะได้อ่านเรื่องเล่าที่เขียนขึ้นตามขอบเขตของข้อมูลทางคติชนและตามหลักการของการเขียนเรื่องเล่า และในขั้นที่ 3 คือ ราวหลังอภิปรายที่มีการแบ่งกิจกรรมย่อยเป็นสรุปบรรยายมโนทัศน์ และคัดเรื่องเขียนเล่า ในส่วนของขั้นนี้ได้ออกแบบให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกันสรุปมโนทัศน์ของคติชนและเรื่องเล่าจากเรื่องเล่าที่อ่าน โดยอภิปรายและสรุปมโนทัศน์ร่วมกันในขั้นสรุปบรรยายมโนทัศน์ และจากนั้นให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนเรื่องเล่าจากมโนทัศน์ที่สรุปได้ในขั้นตอนคัดเรื่องเขียนเล่า กิจกรรมดังกล่าวเป็นการให้ผู้เรียนได้สรุปองค์ความรู้หรือมโนทัศน์ด้วยตนเองทั้งมโนทัศน์ด้านคติชนและเรื่องเล่า และนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานเรื่องเล่า กิจกรรมดังกล่าวมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ จดจำได้ยาวนานและนำความรู้ไปต่อยอดสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานเพื่อเพิ่มความเข้าใจในมโนทัศน์นั้น ๆ มากขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการบูรณาการสร้างสรรค์คือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตั้งแต่ 2 ศาสตร์ขึ้นไป โดยผู้เรียนจะต้องได้บูรณาการ

ทั้งทักษะและความรู้ หรือมีโน้ตสโน้ตเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ โดยการจัดการเรียนรู้ต้องมีความเป็นอิสระ มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ โดยเฉพาะต้องเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยผู้เรียนมีหน้าที่ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน สรุปโน้ตสโน้ตและนำไปต่อยอด ส่วนผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน (Wongyai & Patphol, 2019, pp. 5-6)

อีกทั้งในส่วนของขั้นตอนที่ 4 เช้าสู่นำเสนองาน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอเรื่องเล่าของกลุ่มตนเอง โดยสามารถนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ตามที่กลุ่มตกลงกัน เช่น การอ่าน การเล่นละคร หรือการเล่าเรื่องประกอบการแสดง ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นการเน้นการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่ให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกัน และขั้นตอนที่ 5 วิจารณ์สร้างสรรค์ เป็นขั้นตอนที่เพื่อนร่วมชั้นเรียนกลุ่มอื่นและผู้สอนร่วมกันวิจารณ์เรื่องเล่าของกลุ่มที่นำเสนอ กิจกรรมนี้ทำให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจด้านโน้ตสโน้ตคติชนและเรื่องเล่าอีกครั้ง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นการใช้การบูรณาการสร้างสรรค์ ที่เน้นให้ผู้เรียนสรุปโน้ตสโน้ต 2 โน้ตสโน้ตขึ้นไป และนำโน้ตสโน้ตนั้น ๆ ไปสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นชิ้นงานใหม่ ด้วยกิจกรรมดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งทางด้านความเข้าใจโน้ตสโน้ตคติชนวิทยาและความสามารถในการเขียนเรื่องเล่าสร้างสรรค์ทางคติชน จึงมีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการที่ผู้เรียนได้นำโน้ตสโน้ตไปต่อยอดสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานนั้น เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาในบทเรียนได้คงทนขึ้น ดังที่ Wongyai & Patphol (2019, p.6) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่าการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือกันที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยความกระตือรือร้น จนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถอย่างลุ่มลึกจนผู้เรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจและความสามารถด้านต่างๆ มาผสมผสานต่อเข้าด้วยกัน และนำไปประยุกต์ใช้หรือสร้างสรรค์นวัตกรรม

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ได้ ดังเช่น Bouttell (2018, Online) ได้ศึกษาเรื่อง Creative integration: a case study of cultural learning from Estonia มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้วิธีการบูรณาการสร้างสรรค์เพื่อช่วยในการปรับตัวของผู้อพยพข้ามชาติ โดยมุ่งทดลองนำการบูรณาการด้านวัฒนธรรมมาช่วยในการปรับตัวของผู้อพยพ โดยอยู่บนแนวคิดว่าวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของสถานที่ที่เราอาศัยอยู่ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อพยพรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่นั้น โดยการทดลองกรณีศึกษานี้จัดทำขึ้นโดยสถาบันเอสโตเนียในทาลลินน์ (Estonian Institute in Tallinn) วิจัยดำเนินการศึกษาใช้วิธีการท่องเที่ยว (Trip) โดยพาผู้อพยพที่ไม่ได้รู้จักกันมาก่อนเดินทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกันในหลายๆ สถานที่ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้อพยพทำร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้อพยพมีความพึงพอใจในการบูรณาการวัฒนธรรมดังกล่าว โดยมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่พิเศษที่ไม่สามารถหาได้ในห้องเรียน ช่วยทำให้ผู้อพยพได้พัฒนาทางภาษา ได้เข้าใจวัฒนธรรมของเอสโตเนีย ได้มิตรภาพระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการด้วยกันและได้มิตรภาพระหว่างผู้อพยพกับคนท้องถิ่นที่เป็นอาสาสมัคร ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายที่ดีในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้าน ต่าง ๆ ในเมืองใหม่

3. อภิปรายผลด้านการขยายผลโดยการนำผลงานการเขียนเรื่องเล่าเชิงสร้างสรรค์ทางคติชนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตไปให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ทดลองอ่านตามจุดประสงค์ โดยพบผลความคิดเห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องเล่าในระดับมากที่สุดนั้น เนื่องจากเรื่องเล่าทางคติชนมีเนื้อหาที่เป็นบริบทในชีวิตทั้งชีวิตในเมืองและชนบทที่ผสมผสานกับการเล่าเรื่องที่มีการสอดแทรกข้อคิดและการใช้ภาษาที่ไม่ซับซ้อน อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการเขียนเรื่องเล่าที่ไม่เคร่งเครียด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเรื่องเล่ามีประโยชน์ในระดับสูงสุด ดังความคิดเห็นของนักเรียน “สนุก อ่านเพลิน และได้ความรู้” “เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจ และผู้เขียนมีการแสดงความคิดเห็นลงไป ทำให้เห็นภาพ และเหมือนได้ไปท่องเที่ยวด้วยกันเพียงแค่อ่านเรื่องเล่านี้” “สนุก อ่านเพลิน และได้ความรู้ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น” ซึ่งความเห็นของนักเรียนสอดคล้องกับที่ Degh (1972, p.53) ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องเล่าสรุปได้ว่า เรื่องเล่าเป็นสิ่งที่เปี่ยมล้นอยู่คู่กับอารยธรรมของมนุษย์ เรื่องเล่าสามารถแทรกซึมเข้าไปในทุกสังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนที่ได้อ่านเรื่องเล่าจึงรู้สึกชื่นชอบเพลิดเพลินและสนุกสนานไปกับสิ่งที่ได้อ่าน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยช่วยต่อยอดและให้ข้อมูลเพื่อช่วยพัฒนาการสอนคติชนได้ดังนี้ 1) ได้ทราบสภาพปัญหาการสอนคติชนทั้งทางด้านสื่อการจัดการเรียนการสอน การนำเสนอ และความเข้าใจโน้ตสโน้ตของเนื้อหา อันนำไปสู่ 2) การพัฒนาแนวทางการสอนคติชนวิทยาด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการใช้เรื่องเล่าทางคติชนเพื่อส่งเสริมผล

การเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และต้องการพัฒนาความสามารถในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย งานวิจัยนี้จึงได้ใช้การบูรณาการสร้างสรรค์ การเรียนรู้เชิงรุก เรื่องเล่าในบริบททางคณิตศาสตร์ พัฒนาแนวทางการสอนคณิตศาสตร์ขั้น 3) ผลการทดลองใช้แนวทางการสอนคณิตศาสตร์พบว่า ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นทั้งความสามารถในเนื้อหาวิชา (Core subject) ได้แก่ ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านคณิตศาสตร์ และความสามารถอันสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Soft Skill) คือ ความคิดสร้างสรรค์ที่ถ่ายทอดผ่านงานเขียน จนได้เป็นความสามารถทางด้านการเขียนเรื่องเล่าสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางการสอน (Innovation) ได้ด้วย นอกจากนี้แล้วแนวทางการสอนคณิตศาสตร์ด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกกับการใช้เรื่องเล่าทางคณิตศาสตร์ ยังทำให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีความสุข เข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และการทำงานร่วมกัน อีกทั้งเนื้อหาของเรื่องเล่ายังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวให้มากขึ้น และทำให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของข้อมูลทางวัฒนธรรมมากขึ้น และ 4) จากการนำไปขยายผลนั้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าเรื่องเล่ามีประโยชน์ในระดับสูงสุด จึงแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าที่นักศึกษารวบรวมขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นสื่อการสอนได้จริงในโรงเรียน ดังนั้นแนวทางการสอนคณิตศาสตร์ด้วยการบูรณาการสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงรุกกับการใช้เรื่องเล่าทางคณิตศาสตร์ ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนโดยตรง และยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพครูในอนาคตได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายผสมผสานกัน เช่น การสังเกต การสนทนากลุ่ม การตรวจชิ้นงาน เพื่อให้ได้สภาพปัญหาที่แท้จริงและรอบด้าน
2. แนวคิดด้านการบูรณาการสร้างสรรค์และการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดที่ช่วยพัฒนาทั้งเนื้อหาวิชาและความสามารถในการศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้จริง ฉะนั้นควรนำแนวคิดดังกล่าวไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กิจกรรมที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการสอนคณิตศาสตร์ขั้น 3 ที่พัฒนาขึ้นนี้เน้นกิจกรรมกลุ่ม ดังนั้นในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งไม่ควรให้สมาชิกในกลุ่มมีจำนวนมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไม่ทั่วถึง
2. ควรนำเรื่องเล่าไปจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในเชิงบูรณาการข้ามสาระทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง ดู พูด หลักการใช้ภาษา และวรรณคดีวรรณกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเชิงบูรณาการมากขึ้นและเป็นการใช้สื่อได้คุ้มค่า

เอกสารอ้างอิง

- Anuntasarn, S. (2000). *Contemporary folklore theories*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Bouttell, L. (2018). *Creative Integration: A case study of cultural learning from Estonia* [Online]. Retrieved April 2, 2020, from: https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/case_study_of_creative_integration.pdf.
- Degh, L. (1972). Folk Narrative. In Dorson, R. M. (Ed.). *Folklore and folklife*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lindahl, C. (1979). A Basic Guide to Fieldwork for Beginning Folklore Students. *Folklore Monograph Series*, 7, 60-69.
- Michael and Modell. (2003). *Active learning in secondary and college science classrooms: A working model for helping the learner to learn*. Mahwah: Lawrence Associates, Inc.
- Na Thalung, S. (2009). *The folklore theory: methodology to analyze legend and the folktale*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Oring, E. (1986). *Folk Groups and Folklore Genres*. USA: Utah State University Press.
- Wongyai, W. & Patphol, M. (2019). *Creative Integration*. Bangkok: Innovation Leaders Center in Curriculum and Learning, the Graduate School of Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Wongyai, W. & Patphol, M. (2019). *Active Deep Learning*. Bangkok: Innovation Leaders Center in Curriculum and Learning, the Graduate School of Srinakharinwirot University. (in Thai)